

# BUSRIN 2020

The 2<sup>nd</sup> National  
and International Conference  
“Buddhism and Social Responsibility in the New Normal”  
19 – 20 September 2020 | Virtual Conference

organized by Mahachulalongkornrajavidyalaya University ,  
Chiang Mai Campus ,Thailand held on 19-20 September 2020



## กำหนดการ

การประชุมวิชาการพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมระดับชาติ

และนานาชาติครั้งที่ ๒

เรื่อง “พระพุทธศาสนากับความรับผิดชอบต่อทางสังคมวิถี”

THE 2<sup>nd</sup> NATIONAL AND INTERNATIONAL BUDDHIST CONFERENCE ON

“BUDDHISM AND SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE NEW NORMAL”

(BUSRIN)

วันที่ ๑๙ - ๒๐ กันยายน ๒๕๖๓

ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

\*\*\*\*\*

วันเสาร์ที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๓ : กำหนดการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

ภาคเช้า: ห้องประชุมศรีปริยัตยานุรักษ์ อาคารวิทยบริการ ชั้น ๑

๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น. - ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ ลงทะเบียนเข้าร่วม.  
ประชุมออนไลน์

๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. - ประธาน คณะผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมประชุม  
วิชาการ พร้อมกันห้องประชุมศรีปริยัตยานุรักษ์และห้อง  
ประชุมออนไลน์

- รับชมวีดิทัศน์ “พระพุทธศาสนากับความรับผิดชอบต่อทาง  
สังคมวิถี” (Buddhism and Social Responsibility  
in the New Normal)

๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. พิธีเปิดการประชุมวิชาการพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรม  
ระดับชาติ และนานาชาติ

- พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย



## ภาคบ่าย

ประธานในพิธีนำกล่าวบูชาพระรัตนตรัย

- พระวิมลมนี รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวรายงาน
- พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวเปิดงานและปาฐกถานำการประชุมวิชาการ ทางวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

๑๐.๐๐ - ๑๐.๑๕ น. - พักช่วงแรก

๑๐.๑๕ - ๑๑.๓๐ น. - พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. รักษาการเจ้าคณะใหญ่หนกลางและกรรมการมหาเถร. สมาคม เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร, อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยปาฐกถาพิเศษเรื่อง **“Buddhist Mission to Social Responsibility in the New Normal”** “พุทธพันธกิจกับการรับผิดชอบต่อทางสังคมวิถี”

๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น. - ฉันทตอาหารเพล/รับประทานอาหารกลางวัน

พิธีกร: พระครูใบฎีกาทิพย์พนากรณ์ ชยาภินนโทและ ดร. พิสิฐฐ์ โคตรสุโพธิ์

๑๓.๐๐ - ๑๔.๓๐ น. - ผู้ทรงคุณวุฒิต่างประเทศ (๔ ประเทศ) เสวนาทางวิชาการระดับนานาชาติ ณ ห้องประชุมออนไลน์ เรื่อง **“พระพุทธศาสนากับความรับผิดชอบต่อทางสังคมวิถี” (Buddhism and Social Responsibility in the New Normal)** โดยตัวแทนประเทศอินเดีย จีน สิงคโปร์ พม่า ดังนี้

13.00 – 13.15 น. - Most.Ven.Vizaya (washangsayataw) Washang monastery, Myanmar

13.15 – 13.30 น. - Dr. Lim Hui Ling Independent Scholar, Singapore





วันอาทิตย์ ที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๓ : กำหนดการประชุมวิชาการระดับชาติ

ภาคเช้า: ห้องประชุมศรีปริยัตยานุรักษ์ อาคารวิทยบริการ ชั้น ๑

๐๘.๐๐ - ๐๘.๓๐ น. - ผู้ทรงคุณวุฒิ, ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ ลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมออนไลน์

๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. - ประธาน คณะผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการพร้อมกัน.

ห้องประชุมศรีปริยัตยานุรักษ์และห้องประชุมออนไลน์

- รับชมวีดิทัศน์ “พระพุทธศาสนากับความรับผิดชอบทาง

สังคมนวิวิถี”

๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. พิธีเปิดการประชุมวิชาการพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมระดับชาติ

- พระวิมลเมธี รองอธิการบดี วิทยาเขตเชียงใหม่ นำกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย

- พระครูสิทธิปริยัตยานุศาสตร์, ดร. ผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ กล่าวรายงาน

- พระวิมลเมธี รองอธิการบดี กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ และเปิดงาน

๑๐.๐๐ - ๑๐.๑๕ น. - พักรช่วงแรก

๑๐.๑๕-๑๑-๑๕ น. - พระเมธีวชิโรดม (ว. วชิรเมธี) อธิการบดีมหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ (มพศ.) ปาฐกถาำการประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่อง “พระพุทธศาสนากับความรับผิดชอบทางสังคมนวิวิถี”

๑๑.๑๕ - ๑๓.๐๐ น. - ฉันทภัตตาคารเพล/รับประทานอาหารกลางวัน



**พิธีกร:** รศ.ดร. วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และ ดร. ประเสริฐ บุปผาสุข

**๑๓.๐๐ - ๑๔.๓๐ น.** - เสวนาทางวิชาการระดับชาติ ณ ห้องประชุมศรีปริยัตยานุรักษ์ ด้วย ระบบออนไลน์ เรื่อง **พุทธศาสนากับการเยียวยาสังคมยามวิกฤต** โดย

-**พระมหาจรรยา สุทธิญาโณ, ดร.** วัดพุทธปัญญา ประเทศสหรัฐอเมริกา

-**พระครูสิริสุตานุยุต, ผศ.ดร.,** ผอ.วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน/รจอ. เมืองลำพูน

-**พระครูศรีสิทธิพิมล, ดร.** ประธานมูลนิธิดีด้วยกัน วัดศรีบุญเรือง อ.ฝาง ชม.

ดำเนินการเสวนาโดย **พระครูสิริปริยัตยานุศาสตร์, ดร.** ผช. ฝ่ายวิชาการ

**๑๔.๓๐ - ๑๔.๔๕ น.** - พักช่วงที่ ๒

**๑๔.๔๕ - ๑๗.๐๐ น.** - นำเสนอบทความทางวิชาการระดับชาติ ณ ห้องประชุมออนไลน์ โดยผู้ส่ง

บทความทางวิชาการที่ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ

## ภาคบ่าย

จำนวน ๑๐ บทความ (ท่านละ ๑๐ นาที)

**พิธีกรเสวนา :** พระครูสิริบรมธาตุพิทักษ์, พระครูสุตพัฒน์นอม, ผศ.ดร. ผศ.ดร. และ ผศ.ดร. วิสุทธิ์ชัย ชัยสิทธิ์

**๑๗.๐๐ น.** - พิธีปิดการประชุมวิชาการระดับชาติ โดย **พระวิมลมนี** รองอธิการบดี วิทยาเขตเชียงใหม่



**Program**  
**THE 2<sup>nd</sup> NATIONAL AND INTERNATIONAL BUDDHIST**  
**CONFERENCE ON “BUDDHISM AND SOCIAL RESPONSIBILITY**  
**IN THE NEW NORMAL” (BUSRIN)**

**Date: 19<sup>th</sup> – 20<sup>th</sup> September, 2020**

**Venue: Mahachulalongkornrajavidyalaya, Chiangmai Campus**

\*\*\*\*\*

**19<sup>th</sup> September, 2020: Schedule of Academic Sessions**  
**(International Conference)**

**Morning Session: At Sripariyathyanuruk Conference Hall,**  
**1<sup>st</sup> Floor, IT Building**

- |                     |   |
|---------------------|---|
| 08.00 - 08.30 hours | - Registration online<br><br>- Experts, Researchers and Participants enter the Conference online room.  |
| 08.30 - 09.00 hours | - Video Presentation on “ <b>Buddhism and Social Responsibility in the New Normal</b> ”   |
| 09.00 - 10.00 hours | Opening Ceremony<br><br>- The Most Ven. <b>Prof. Dr. Phra Rajapariyatkavi</b> ,<br>Rector of Mahachulalongkornrajavidyalaya<br>University, lights candles, incense sticks and leads the Congregation in paying homage to the Triple Gem.<br><br>- Ven. <b>Phra Wimolmune</b> , Vice Rector of |



Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai

Campus, presents a conference report to the Rector of

Mahachulalongkornrajavidyalaya

- Keynote Address by the Most Ven. **Prof. Dr. Phra Rajapariyatkavi**,

Rector of MCU, on “**Buddhist Approaches to Social**

**Responsibility in the New Normal**”

**10.00 - 10.15 hours** - **Morning Break**

**10.15 - 11.30 hours** - Keynote Address by

the Most Ven. **Prof. Dr. Phra Brammabundhid**,

the Ex-Rector of MCU, on “**Buddhist Mission to Social**

**Responsibility in the New Normal**”

**11.30 - 12.30 hours** - **Luncheon**

\*\*\* Moderators: **PKB. Tippanagorn Laolee & Dr. Phisit Kotsupho**

## Afternoon Session: At Sripariyathianuruk Conference Hall, 1<sup>st</sup> Floor, IT Building

**13.00 – 14.30 hours** - Online Conference on “**Buddhism and Social Responsibility in the New Normal**”

by four countries representatives as following;

**13.00 – 13.15 hours** - **Most.Ven. Vizaya (washangsayataw)** Washang monastery, Myanmar

**13.15 – 13.30 hours** - **Dr. Lim Hui Ling**, Independent Scholar, Singapore

**13.30 – 13.45 hours** - **Karma Palden Sonam Tashi**, Shedrubling Monastic Seat, China

**13.45 – 14.00 hours** - **Prof. Dr. Amarajiv Lochan**, The Head of Foreign Student





Advisor, University of Delhi, India

**14.00 – 14.15 hours** - **Prof. Dr. Irom Gambhir Singh**, Head, Department of English and Cultural Studies, Manipur University, India

\*\*\* Moderators: **PKB.Tippanagorn Laolee & Dr. Phisit Kotsupho**

**14.30 – 14.45 hours** - **Afternoon Break**

**14.45 – 17.00 hours** - Oral Online Presentation **on** the following issues:

- a. Buddhist Sharing Society**
  - b. Today Society and Social Distancing living life**
  - c. Social Distancing living life Model**
  - d. Learning Innovation in the New Life**
- (15 minutes/Presenter)

\*\*\* **Moderators:** Assit. Prof. Dr. Samran Khansamrong , Dr. Soungserm Sangthong

**17.00 hours** - **Closing Seminar conference**

\*\*\*\*\*



## 20<sup>th</sup> September, 2020: Schedule of Academic Sessions(National Seminar)

### Morning Session: At Sripariyathianuruk Conference Hall, 1<sup>st</sup> Floor, IT Building

- 08.00-08.30 hours - Registration online
- Experts, Researchers and Participants enter the Conference online room.
- 08.30-09.00 hours - Video Presentation on “**Buddhism and Social Responsibility in the New Normal**”
- 09.00 - 10.00 hours - Opening ceremony By **Ven. Phra Wimon Muni**, Vice Rector of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, lights candles, incense sticks and leads the Congregation in paying homage to the Triple Gem.
- Ven. Prakru Siripriyatayanusasaka**,  
**Dr.** Assistant of Vice-Rector Academic Affairs presents a conference report to Chair Person.
- **Ven. Phra Wimon Muni**, Vice Rector of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus, addresses welcome speech to the participants and opens academic conference
- 10:00 – 10.15 hours - Morning Break
- 10.15 - 11-15 hours - **Ven. Phra Medhi Vajirodom** (W. Wajiramedhi) President of Mahawichalai Buddhist Economics (MBE), lecturers on “**Buddhism and Social Responsibility in the New Normal**”



\*\*\* **Moderators:** Assoc. Prof. Dr. Worawit Nithetsin, Dr. Prasert Pupphasuk

11.15 - 13.00 hours - Luncheon

## **Afternoon Session: At Sripariyathianuruk Conference Hall, 1<sup>st</sup> Floor, IT Building**

- 13:00 - 14:30 hours** - National Academic Forum at Sripariyathianuruk  
Conference Hall, 1st Floor, IT Building Room  
with online system on “**Buddhism and Social Healing  
in the Crisis**” by **Ven. Dr. Phra Maha Chanya Suddhinano**  
Wat Putthapanya, USA
- **Ven. Asst. Prof. Dr. Phra Khru Sirisutanuyuta**, Director of  
Sangha College of Lamphun
- **Ven. Dr. Phra Kru Srisitthipimon**, President of the Dee Duay  
Khun Foundation Wat Sri Bun  
Ruang, Fang District, Chiangmai Thailand

### Conducted a panel discussion by:

**Ven. Dr. Phra khru Siripiyatyanusasaka**,  
Assistant of Vice-Rector Academic Affairs

**14.30 - 14.45 hours** - Afternoon Break

**14.45 - 17.00 hours** - National academic articles presenting at online conference  
rooms by academic article sender which has been scrutinized by  
qualified experts of 10 articles (10 minutes each)

\*\*\* **Moderated by:** Ven. Asst. Prof. Dr. Phra Kru Siriboramatapitak,  
Ven. Asst. Prof. Dr. Phra Kru Suttapatnodom, and  
Assit. Prof. Dr. Wisuthichai Chayasithi



17.00 hours

- Closing Seminar of the National Academic Conference by

**Ven. Phra Wimon Muni**, Vice-Rector of MCU,

Chiang Mai Campus.

\*\*\*\*\*



คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ ๑๖๒ / ๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Reviewer)

การประชุมสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

The 2<sup>nd</sup> International Conference (MCU.CM. 2020)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่



ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้ดำเนินการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๒ (The 2<sup>nd</sup> National and International Conference (MCU. CM. 2020)) เรื่อง “พระพุทธศาสนากับความรับผิดชอบต่อทางสังคมวิถี” (Buddhism and Social Responsibility in the New Normal (BUSRIN)) วันที่ ๑๙ – ๒๐ กันยายน ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

เพื่อให้การดำเนินงานจัดการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Reviewer) ในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ประกอบด้วย

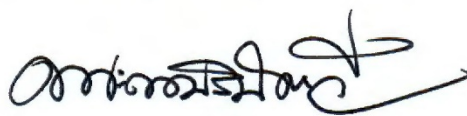
- |                                   |                  |
|-----------------------------------|------------------|
| ๑. พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.           | ประธานกรรมการ    |
| ๒. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.      | รองประธานกรรมการ |
| ๓. พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์, ดร. | รองประธานกรรมการ |
| ๔. พระมหาวิเศษ ปญฺญาวชิโร, รศ.ดร. | กรรมการ          |
| ๕. พระครูประวิตรวราบุญต, ผศ.ดร.   | กรรมการ          |
| ๖. ศ.ดร.มนัส สุวรรณ               | กรรมการ          |
| ๗. ศ.ดร.สิทธิ์ บุตรอินทร์         | กรรมการ          |
| ๘. รศ.ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ        | กรรมการ          |
| ๙. รศ.ดร.วีโรจน์ อินทนนท์         | กรรมการ          |
| ๑๐. รศ.ดร.ปรุฑม์ บุญศรีตัน        | กรรมการ          |
| ๑๑. รศ.ดร.วรลักษณ์ บุญยสุรัตน์    | กรรมการ          |
| ๑๒. รศ.ดร.สัญญา สะสอง             | กรรมการ          |
| ๑๓. รศ.สมหมาย เปรมจิตต์           | กรรมการ          |
| ๑๔. รศ.ดร.โกนิญ์ ศรีทอง           | กรรมการ          |
| ๑๕. ผศ.ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง        | กรรมการ          |
| ๑๖. ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง       | กรรมการ          |



๑๗. ผศ.ดร.ตระกุล ชำนาญ	กรรมการ
๑๘. ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง	กรรมการ
๑๙. ผศ.ดร.เยื้อง ปั่นเหนงเพ็ชร	กรรมการ
๒๐. ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ไชยสิทธิ์	กรรมการ
๒๑. ผศ.สุชานาฏ สิตานุรักษ์	กรรมการ
๒๒. ดร.ประเสริฐ บุปผาสุข	กรรมการ
๒๓. Ven.Prof.Dr. Kumuda (Myanmar)	กรรมการ
๒๔. Ven. Prof. Dr. Bhikkhu Satyabala (India)	กรรมการ
๒๕. Ven. Dr. Suyadecha (Laos)	กรรมการ
๒๖. Prof. Dr. Volker Grabowsky (Germany)	กรรมการ
๒๗. Prof. Dr. Amarjiv Lochan (India)	กรรมการ
๒๘. Prof. Dr. Cristopher A. fisher (USA)	กรรมการ
๒๙. Dr. Lim Hui Ling (Singapore)	กรรมการ
๓๐. Dr. Ruan Ji (China)	กรรมการ
๓๑. นางฉายตรุณ ทิพย์วรรณ	กรรมการ
๓๒. พระครูสิริบรมธาตุพิทักษ์, ผศ. ดร.	กรรมการและเลขานุการ
๓๓. พระครูใบฎีกาทิพย์พนาภรณ์ ชยาภินนโท	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔. ดร.ฟิลิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. ดร.สงเสริม แสงทอง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๓



(พระราชปรีดิทีเกวี, ศ.ดร.)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย



## The Order of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

No. 913 / 2020

Subject: To Appoint the editorial board of Academic document,  
The 2<sup>nd</sup> National Conference (MCU. CM. 2020),  
At Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus



Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus held the 2<sup>nd</sup> National and International Conference (MCU. CM. 2020) “**Buddhism and Social Responsibility in the New Normal (BUSRIN)**”, November 19<sup>th</sup> – 20<sup>th</sup>, 2020 at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus.

In order to have the effective and successful International Conference accordance with the university objectives and Article 27 (1) of Mahachulalongkornrajavidyalaya University Act in 1997, I hereby appoint the editorial board of Academic document of the 2<sup>nd</sup> International Conference at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus as follows:

- |  |                 |
|--|-----------------|
| 1. Ven. Assoc.Prof. Dr. Phrasutheerattanabundit    | Editor          |
| 2. Ven. Assoc.Prof. Dr. PhramahaWiset Panyawachiro | Editorial board |
| 3. Prof.Dr.Manat Suwan                             | Editorial board |
| 4. Prof.Dr.Sit Butr-indr                           | Editorial board |
| 5. Assoc.Prof. Dr. Viroj Inthanon                  | Editorial board |



6. Asst.Prof. Dr. Somwang Kaewsufong	Editorial board
7. Ven. Prof. Dr. Bhikkhu Satyabala (India)	Editorial board
8. Ven. Prof. Dr. Kumuda (Myanmar)	Editorial board
9. Ven. Dr. Phouang Praser Phoum (Laos)	Editorial board
10.Prof. Dr. Volker Grabowsky (Germany)	Editorial board
11.Prof. Dr. Amarjiv Lochan (India)	Editorial board
12.12. Prof.Dr. Cristopher A. fisher (USA)	Editorial board
13. Dr. Lim Hui Ling (Singapore)	Editorial board
14.Dr. Ruan J (Chinese)	Editorial board
15.Dr.Sonserm Saengthong	Editorial board
16.Phrakrusiripariyattayanusat	Editorial board
17.Phrakrubaideeka Thippanakorn Chayaphinanto	Editorial board
18.Dr.Phisit Kotsupho	Editorial board
19.Dr.Prasert Buppha	Editorial board

Duties are as follows;

1. Checking the articles' forms and considering their qualities to be published in International Conference at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus.

2. Checking plagiarism by using reliable program in order to make them trustworthy and making decisions for accepting or rejecting them.

3. Making a master copy to be edited and a completed copy to be published later on.





This Order takes effect on August 1<sup>st</sup>, 2020.

Ordered on August 31, 2020.

(Most Ven. Prof. Dr. Phrarajapariyatkavi)  
Rector, Mahachulalongkornrajavidyalaya University



คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ ๑๑๓/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Reviewer)

การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒

The 2<sup>nd</sup> National Conference (MCU. CM. 2020)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่



ด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ได้ดำเนินการจัดประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ ๒ (The 2<sup>nd</sup> National and International Conference (MCU. CM. 2020)) เรื่อง “พระพุทธศาสนากับความรับผิดชอบต่อทางสังคมวิถี” (Buddhism and Social Responsibility in the New Normal (BUSRIN)) วันที่ ๑๙ – ๒๐ กันยายน ๒๕๖๓ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

เพื่อให้การดำเนินงานจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Reviewer) ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ประกอบด้วย

- |                                   |                  |
|-----------------------------------|------------------|
| ๑. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.      | ประธานกรรมการ    |
| ๒. พระครูสิริปริยัตยานุศาสน์, ดร. | รองประธานกรรมการ |
| ๓. พระมหาวิเศษ ปณฺณาวชิโร, รศ.ดร. | กรรมการ          |
| ๔. พระครูประวิตรวรานุกฤต, ผศ.ดร.  | กรรมการ          |
| ๕. ศ.ดร.มนัส สุวรรณ               | กรรมการ          |
| ๖. ศ.ดร.สิทธิ บุตรอินทร์          | กรรมการ          |
| ๗. รศ.ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ        | กรรมการ          |
| ๘. รศ.ดร.วิโรจน์ อินทนนท์         | กรรมการ          |
| ๙. รศ.ดร.ปรุฑม์ บุญศรีตัน         | กรรมการ          |
| ๑๐. รศ.ดร.วรลักษณ์ บุญยสุรัตน์    | กรรมการ          |
| ๑๑. รศ.สมหมาย เปรมจิตต์           | กรรมการ          |
| ๑๒. รศ.ดร.สัญญา สะสอง             | กรรมการ          |
| ๑๓. รศ.ดร.บุญเหลือ ไจมน           | กรรมการ          |
| ๑๔. รศ.ดร.เทพประวิณ จันทร์แรง     | กรรมการ          |
| ๑๕. รศ.ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์      | กรรมการ          |
| ๑๖. ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง       | กรรมการ          |



วชช.



- |                                       |                            |
|---------------------------------------|----------------------------|
| ๑๗. ผศ.ดร.บุญรอด บุญเกิด              | กรรมการ                    |
| ๑๘. ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ                | กรรมการ                    |
| ๑๙. ผศ.ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง            | กรรมการ                    |
| ๒๐. ผศ.ดร. โผน นามณี                  | กรรมการ                    |
| ๒๑. ผศ.สุชานาฏ สิตานุรักษ์            | กรรมการ                    |
| ๒๒. ผศ.ดร.วิสุทธิชัย ไชยสิทธิ์        | กรรมการ                    |
| ๒๓. ดร. อธิวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์        | กรรมการ                    |
| ๒๔. ดร. ชัยณรงค์ ศรีมันตะ             | กรรมการ                    |
| ๒๕. ดร. ประเสริฐ บุปผาสุข             | กรรมการ                    |
| ๒๖. พระครูสิริบรมธาดาพิทักษ์, ผศ. ดร. | กรรมการและเลขานุการ        |
| ๒๗. พระครูสุตพัฒน์นอดม, ผศ.ดร.        | กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |
| ๒๘. ดร. พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์           | กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |
| ๒๙. ดร. ส่งเสริม แสงทอง               | กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |

ทั้งนี้ มีผลตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๓

(พระราชาธิบดีกวี, ศ.ดร.)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย



# การจัดการศึกษาตลอดชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ในเขตภาคเหนือตอนล่าง Lifelong Education Management Of Ethnic Group In Lower North

พระศรีสุวรรณค์ อมรรธโม (กำริสุ),  
ลำยอง สำเร็จดี, นางชูศรี เกิดศิลป์

Phra Srisawan Amarathammo (Kamrisu),  
Lamyong Samretdee, Chusee Girdsin

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Buddhachinaraj Buddhist College

## บทคัดย่อ

การดำเนินวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง 2) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง 3) เพื่อบูรณาการภูมิปัญญากับการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสารด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยการเรียนรู้ 5 ด้าน คือ (1) ด้านความเชื่อ (2) ด้านพิธีกรรม (3) ด้านประเพณี (4) ด้านการทอผ้าและการแต่งกาย (5) ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การจัดการเรียนรู้ในลักษณะทั้ง 5 ด้าน เป็นปัจจัยในการเรียนรู้ภูมิปัญญา และอนุรักษ์ดำรงความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างเหนียวแน่น

2) การจัดการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีการจัดการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ (1) จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรม (2)

จัดตั้งเป็นชมรมของกลุ่มชาติพันธุ์ (3) จัดการเรียนรู้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น (4) การจัดการเรียนรู้ตามภูมิปัญญาคตินิยมความเชื่อ

3) ผลการบูรณาการภูมิปัญญาการศึกษาตลอดชีวิต ในสถานการณ์ที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่กลุ่มชาติพันธุ์เล็ก ๆ ก็ยังคงสืบทอดภูมิปัญญาความเป็นมา ทั้งวัฒนธรรมประเพณีและภาษาไว้อย่างเหนียวแน่น แม้ว่าการเรียนการสอนจะพัฒนาไปสู่ศตวรรษที่ 21 แล้วก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่บุคคลได้รับตลอดชีวิตตั้งแต่เกิด จากการลงพื้นที่สำรวจ และเก็บข้อมูลทำให้ได้พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งปลูกฝังให้ได้เรียนรู้แบบบูรณาการ ตามทฤษฎีหลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ (1) ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร (2) ในการสอนแต่ละครั้ง ต้องพยายามสอดแทรกคุณสมบัติที่ต้องการเน้นในตัวผู้เรียน (3) บูรณาการความรู้ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน (4) จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักสังเกต วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และอภิปรายถกเถียงด้วยเหตุและผล (5) ได้รับความสนใจแก่ผู้เรียน

**คำสำคัญ:** การศึกษา, การจัดการศึกษา, การศึกษาตลอดชีวิต, กลุ่มชาติพันธุ์, ภาคเหนือตอนล่าง

## Abstract

This action research was aimed at studying 1) To study lifelong learning of ethnic groups in the lower northern regions 2) To study learning management of ethnic groups in the lower northern regions 3) to integrate wisdom with life-long education. It is a qualitative research. The document was analyzed by content analysis and in-depth interview (Focus Group)

1) results of study and lifelong learning of ethnic groups in the lower northern region It consists of learning in 5 areas: (1) belief (2) ritual (3) tradition (4)



weaving and dress (5) home, study, residence Learning management in all 5 aspects is a factor in learning wisdom. And preserve the identity of the ethnic group firmly

2) Learning management of ethnic groups in the lower northern region There are four types of learning management: (1) Establishing a cultural learning center (2) Establishing an ethnic group club (3) Arranging learning as a local curriculum (4) organizing learning based on wisdom, moral Belief

3) The results of integrating wisdom with life-long education in a situation where the world is changing like fast but a small ethnic group still has a strong inheritance of wisdom, history, culture, tradition and language. Although teaching and learning has evolved into the 21st century, the study found that Lifelong education is the education that individuals have throughout their lives since birth. From going into the survey area, and collecting data resulting in finding that the ethnic group has activities related to cultural traditions. Which is a cultivation of integrated learning According to the theory of integrated learning management principles: (1) must have a certain objective that How do you want the students to change their behavior? (2) in each teaching time Must try to insert the desired qualities to emphasize in the learner. (3) integrate knowledge in line with reality in daily life (4) provide opportunities for learners to observe, analyze, criticize and debate with reasons and results (5) stimulate the interest of learners

**Keywords:** Education, Education Management, Lifelong Education, Ethnic Group, Lower North

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เกิดขึ้นจากการที่ผู้วิจัยได้สอนในรายวิชาคตินวิทยา มีโอกาสได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์และเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเชื่อมั่นและเคร่งครัดในวัฒนธรรมสูง จึงมักจะถูกกล่าวถึงว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่รักษาประเพณี และวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเหนียวแน่น ในปัจจุบันนี้ โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งภาคเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ความทันสมัย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้เข้ามามีอิทธิพล มีอำนาจครอบงำมนุษย์มากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมไทพวน ไทยวน และไทดำหลายอย่างเปลี่ยนไป ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาในเรื่องของการจัดการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง 2) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง 3) เพื่อบูรณาการภูมิปัญญากับการศึกษาตลอดชีวิต

### เครื่องมือและวิธีการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ คือ 1. โครงสร้างขอบข่ายบทสัมภาษณ์การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) 2. เอกสารบันทึกการสังเกต การสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ 3. ข้อบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับครู ผู้นำชุมชนและ ปราชญ์ท้องถิ่น 4. การสังเกตการใช้เทคนิค SWOT และภาพถ่ายเพื่อศึกษาเส้นทางการศึกษา และแนวทางการเสริมสร้างกระบวนการศึกษาโดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้ อัตลักษณ์ รูปแบบ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม 5.แบบประเมินการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านอัตลักษณ์ รูปแบบ กระบวนการของการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ตลอดการวิจัยจะใช้เครื่องมืออุปกรณ์เพื่อการบันทึกข้อมูล ประกอบด้วย การบันทึกภาคสนามโดยอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหวและกล้องถ่ายรูป เป็นต้น ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ศึกษาประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์ ศึกษาวัฒนธรรม ทฤษฎีการจัดการศึกษาและคตินวิทยา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการในการจัดการเรียนรู้ การบูรณาการการถ่ายทอดภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ในเชิงอนุรักษ์

วัฒนธรรมความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง ขั้นตอนที่ 3 ลงพื้นที่ในการปฏิบัติการจัดเวที  
เสวนาสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 4 สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิง  
เนื้อหา (Content analysis)

กลุ่มเป้าหมายในเขตภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ 30 คน เพื่อให้เห็น  
ความคล้ายคลึงและความแตกต่างทั้งในด้านระบบ การบริหารจัดการ แผนการศึกษา ระดับ  
การศึกษา โดยแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน ได้แก่ กลุ่มไทพวน บ้านหาดเสี้ยว  
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย กลุ่มไทยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก  
กลุ่มไทดำ บ้านยางแขวนอู่ บ้านบึงคัด อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก โดยได้กำหนด  
ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มละ 10 คน คือ กลุ่มไทยพวน บ้านหาดเสี้ยว 10 คน  
กลุ่มไทยวน ตำบลสมอแข 10 คน และกลุ่มไทดำ อำเภอบางระกำ 10 คน รวมทั้งหมด 30  
คน ใช้วิธีเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling)

## ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือ  
ตอนล่าง มีบริบทที่คล้ายคลึงกัน บริบทด้านชุมชน ไทยพวนบ้านหาดเสี้ยว ตำบลหาดเสี้ยว  
แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านหาดเสี้ยว (บ้านเตอ) หมู่ที่ 2  
บ้านหาดเสี้ยว (บ้านกลางและบ้านเหนือ) หมู่ที่ 3 บ้านหาดสูง หมู่ที่ 4 บ้านใหม่ (บ้าน  
เหม่อ) ปัจจุบันเป็นเทศบาลตำบลหาดเสี้ยว ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอสวรรคโลก  
จังหวัดสุโขทัย ตามถนนสวรรคโลก - ศรีสัชนาลัย ระยะห่างจากจังหวัดสุโขทัย ประมาณ  
67 กิโลเมตรและห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 540 กิโลเมตร ไทยวนสมอแข ที่ตั้ง ตำบล  
สมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกหมู่บ้านชาวไท-ยวน ในตำบลสมอแข มี 4  
หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 บ้านลาดบัวขาว หมู่ที่ 3 บ้านดงประโดก หมู่ที่ 4 บ้านสมอแข หมู่ที่  
8 บ้านกรมธรรม์ ลักษณะทางเศรษฐกิจ อาชีพที่มั่นคงและนิยมทำกันส่วนใหญ่คือ การทำ  
นา รู้จักทำการทอผ้าเข้านาได้ดีและลงทุนน้อย ถัดจากการทำนา คือการทำไร่ ซึ่งเป็นการ  
เปลืองแรงและต้องแผ้วถางป่าโค่นต้นไม้ทุกปี เพราะทำปีเดียวก็ทิ้ง มีการปลูกฝ้าย พริก  
ยาสูบ ถั่ว คราม และผักที่เหมาะสมกับฤดูฝน การเลี้ยงสัตว์ขนาด จำนวนพอเลี้ยง  
ครอบครัว ไม่เลี้ยงกันเป็นจำนวนมากหรือเลี้ยงเป็นอาชีพ ลักษณะทางสังคม ระบบ



ครอบครัวของชาวไทยวนเมื่อแต่งงานแล้วฝ่ายชายจะต้องไปอาศัยอยู่ที่บ้านของฝ่ายหญิง และจะต้องทำนาให้ พ่อตา แม่ยาย 1 – 2 ปี จึงจะขอแยกไปปลูกบ้านเรือนอยู่ต่างหากได้ ไทดำบ้านยางแขวนอู่ ความเป็นนามิถิ่นฐานเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไท ดังกล่าวไว้ในพงศาวดารเมืองไลว่า “ เมืองที่พวกผู้ไทดำอยู่นั้น คือเมืองแกงหนึ่ง เมืองควายหนึ่ง เมืองตุงหนึ่ง เมืองม่วยหนึ่ง เมืองลาหนึ่ง เมืองโม่หนึ่ง เมืองหวัดหนึ่ง เมืองซางหนึ่ง รวมเป็น 8 เมือง เมืองผู้ไทขาว 4 เมือง ผู้ไทดำ 8 เมืองเป็น 12 เมือง จึงเรียกว่าเมืองสิบสองผู้ไท แต่บัดนี้เรียก สิบสองจุไท ”เขตสิบสองจุไท บริเวณลุ่มแม่น้ำดำและแม่น้ำแดง ในเวียดนามภาคเหนือ ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของ ไทดำ ไทแดง และไทขาว เมื่อฝรั่งเศสเข้าปกครองเวียดนามได้เรียกชนเผ่าที่อาศัยอยู่ลุ่มแม่น้ำดำว่า ไทดำ ที่เรียกว่าไทดำ เพราะชนดังกล่าวนิยมสวมเสื้อผ้าสีดำซึ่งย้อมด้วยต้นหอมหรือคราม แตกต่างกับชนเผ่าที่อยู่ใกล้เคียงเช่น ไทขาวที่นิยมแต่งกายด้วยผ้าสีขาว และไทแดงที่ชอบใช้ผ้าสีแดงขลิบตกแต่งชายเสื้อ ชาวไทยดำอยู่ที่เมืองแกงหรือถ่าน แต่เดิมเป็นเมืองใหญ่ของแคว้นสิบสองจุไท ปัจจุบันคือจังหวัดเดียนเบียนฟู อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศเวียดนาม มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศลาว (แคว้นล้านช้าง) ทิศเหนือติดกับตอนใต้ของประเทศจีน ที่ตั้งของชาวไทดำบ้านยางแขวนอู่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมของไทดำ

การจัดการเรียนรู้มีการจัดการเรียนรู้ตามระบบของราชการตามปกติควบคู่กับการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของตน มีเทคนิคและวิธีการในการถ่ายทอด โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านภาษาและการแต่งกาย แต่ละชนเผ่ามีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง และมีรูปแบบในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป แต่มีอย่างหนึ่งที่แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ สนับสนุนและให้คงอยู่ ก็คือศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งนอกจากจะเป็นการเรียนรู้ของคนในชุมชนแล้ว ก็ยังส่งเสริมให้แก่ผู้ที่สนใจเข้าไปศึกษาได้ด้วย และการจัดการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น มีการบูรณาการกับวิถีชีวิต จึงเหมาะแก่บริบทชุมชน และมีความเป็นเอกลักษณ์เป็นของ ๆ ตน ช่วยกันรักษาและหวงแหนเป็นสมบัติของกลุ่มชาติพันธุ์แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์โลกอยู่บ้างก็ตาม



ผลการจัดการศึกษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง การจัดการศึกษาให้สมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยอาศัยหลักของความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี

1) ด้านความเชื่อ กลุ่มชาติพันธุ์มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ อย่างไทพวนบ้านไตก็ตามที่ลูกชายเมื่ออายุยังไม่ครบ 20 ปีจะให้บวชเป็นเณรจะบวชก็วันที่ได้เมื่อเณรสึกออกมาจะได้รับคำนำหน้า เรียกว่า “เซียง” คงมาจากคำว่า “เซียน” หมายถึงผู้รู้หรือผู้สำเร็จ เด็กที่บวชเป็นสามเณรจะได้ศึกษาพระธรรมวินัย ข้อปฏิบัติ การครองตนในระหว่างเป็นสามเณรได้รำเรียนเขียนอ่านจากเจ้าหัว (พระภิกษุ) ฐู่อะไรบ้างพอสมควร มีพฤติกรรมสำรวม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความฉลาดขึ้นกว่าก่อนบวช ดังนั้น เมื่อสึกออกมาผู้เฒ่าผู้แก่จะยกย่องว่าเป็นผู้สำเร็จผ่านการศึกษเล่าเรียน จึงให้คำนำหน้าว่า “เซียง” เมื่ออายุครบ 20 ปีขึ้นไปพ่อแม่จะเตรียมอุปสมบทให้เป็นภิกษุการเตรียมอุปสมบทเครื่องบวชหรือเครื่องอัฐฐบริวารเหมือนกับการอุปสมบททั่วไป เมื่อถึงเวลาตามกำหนดอุปสมบทก็จะโกนผมให้ผู้เฒ่าผู้แก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้องช่วยกันโกนผม เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ช่วยกันอาบน้ำนาคที่จะบวช ทาด้วยแป้งผสมขมิ้นทาตามตัวและทาศีรษะจนสีนาคออกสีเหลืองดูสวยงาม จากนั้นก็จะแต่งตัวนาค นุ่งผ้าขาว สวมเสื้อขาวและสไบเฉียงด้วยผ้าสีขาว แสดงถึงความบริสุทธิ์หมดจดจากราคีต่าง ๆ เตรียมทำขวัญนาคต่อไปการบวชเณรและบวชพระของชาวไทยพวนนิยมสู่ขวัญทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อเตือนใจให้ข้อคิดข้อปฏิบัติตลอดจนระลึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณ เป็นการอวยชัยให้พรแก่นาคและอีกประการหนึ่งก็เป็นโอกาสให้ญาติพี่น้องได้มีโอกาสร่วมในการทำขวัญทำให้พ่อแม่เกิดความปิติในผลบุญกุศลที่มีโอกาสได้บวชลูกชายก่อนที่จะแห่ไปบวชที่วัด นอกจากจะนับถือและยึดมั่นในพุทธศาสนาแล้ว ชาวพวนยังมีประเพณี อันเอกลักษณ์ ของตนมาแต่โบราณและยังเคร่งครัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของตนมาก ซึ่งได้ปฏิบัติตาม แบบอย่างบรรพบุรุษในรอบปีหนึ่ง ประเพณีของชาวพวนยังยึดถือและปฏิบัติกันถึงแม้บางประเพณีก็ได้ยกเลิกและบางประเพณีได้ทำแบบไม่ต่อเนื่อง หรือกระทำเป็นครั้งคราวบางประเพณีก็มีการปฏิบัติกันเพียงบางจังหวัดเท่านั้น ไทยวนการตั้งชื่อเด็ก พ่อแม่อาจตั้งชื่อเองหรือให้ญาติผู้ใหญ่ให้พระตั้งก็ได้ ชื่อคนยวนแต่ก่อนจะมีพยางค์สั้น ๆ และมีเสียงเป็นสำเนียงยวน แต่ปัจจุบันนี้นิยมตั้งชื่อบุตรหลายของตนด้วยคำบาลีสันสกฤตที่ไพเราะ โดยยึดคัมภีร์มหาทักษาเป็นหลักผู้

อาวุโสจะเรียกเด็กชาย โดยใช้คำว่า “ไอ” หรือ บ่า นำหน้าชื่อ เรียกเด็กผู้ชาย โดยใช้คำว่า “ อี ” นำหน้าชื่อ เช่น ไอแดง บ่าแดง อีแดง ฯลฯ ส่วนผู้เยาว์จะใช้คำดังกล่าวนำหน้าชื่อผู้อาวุโสไม่ได้เป็นอันขาด ถือว่าขาดความเคารพ ยกเว้นคำว่า “ อี ” คนยวนนำคำนี้มาเรียกพ่อแม่ได้ เช่น อีพ่อ (อีป้อ) อีแม่ ไม่ถือว่าขาดความเคารพแต่อย่างใดได้แก่ เรื่องตระกูล เรื่องเถล เรื่องผีเรือน เรื่องขวัญ เรื่องตัวลวง เรื่องผีอื่น ๆ เรื่องมดหมอ ตระกูลสิงของไทดำ ที่พบ ได้แก่ สิงลอก้า สิงลอ สิงเลียง สิงกว้าง วิงวี สิงก้า สิงต้อ สิงแดง ไม่พบว่ามีการแบ่งตระกูลสิงของไทดำ มาตั้งแต่เมื่อใด แต่ในตำนานประวัติศาสตร์ไทดำสมัยตัวลอเป็นพระเจ้าแผ่นดินปกครองอาณาจักรเมืองลอ (สิบสองจุไทย) ของไทดำนั้น ได้กำหนดให้ตระกูลลอเป็นเจ้าปกครองประเทศ และให้ตระกูลเถลเป็นเจ้าปกครองทางศาสนาและพิธีกรรม ตระกูลสิงต่าง ๆ ของไทดำคงจะมีมาแล้ว และคงจะได้กำหนดหน้าที่ไว้แล้วเช่นกัน เช่น ตระกูลสิงแดง ให้ดูแลรักษาป่าช้า เป็นต้น ความเชื่อเรื่องเถลไทดำเชื่อว่าเถลมีจริง มีอิทธิฤทธิ์มาก มีอำนาจมาก ไทดำทุกคนจะยำเกรงเถลเพราะเชื่อว่าเถลสามารถทำให้เกิดอะไรก็ได้ เช่น ทำให้เกิดภัยพิบัติ ทำให้คนตายก็ได้ เป็นต้น ความเชื่อเรื่องผีเรือน เชื่อว่าคนที่ตายไปจะเป็นผีเรือน ผีเรือนก็คือพ่อแม่ญาติพี่น้องที่ตายไป ผีเรือนจะปกป้องรักษาคนในครอบครัว สมาชิกต้องจัดหาอาหารไปให้ผีเรือนกิน ความเชื่อเรื่องขวัญ เชื่อว่า ร่างกายของคนทุกอย่างทั้งภายนอกและภายในจะมีที่อยู่ของขวัญและมีผีขวัญอาศัยอยู่ เช่น มือ เท้า ปอด หัวใจ เป็นต้น เชื่อว่าการเจ็บป่วยมาจากขวัญออกจากที่อยู่ไป ต้องแปงขวัญใหม่จึงจะหายป่วย

2) ด้านพิธีกรรม ไทพวนมีประเพณีอย่างหนึ่งซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เป็นที่รู้จักนั้นก็คือ ประเพณีกำฟ้า ประเพณีกำฟ้าชาวไทพวนบ้านหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ชาวพวนบ้านหาดเสี้ยวอธิบายว่างานบุญกำฟ้าเป็นสิ่งที่ชาวพวนปฏิบัติกันเป็นประเพณีมานานแล้วหากแต่เป็นที่น่าสังเกตว่าประเพณีกำฟ้าได้ถูกอธิบายว่าเป็นส่วนหนึ่งเป็นผลจากการรวมตัวกันของชาวพวนทั่วประเทศโดยการนำของ พล.อ.สายหยุด เกิดผลอดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งเป็นชาวพวนบ้านหาดเสี้ยวด้วยเช่นกันการรวมตัวกันของชาวพวนทั่วประเทศก่อให้เกิดการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับอัตลักษณ์ชาวพวนหลายประการ เช่น การพูด การทาบัญ การแห่ช้าง ประเพณีงานศพพวน ไม่นิยมตั้งศพผู้ ที่ตายนอกบ้านไว้ในบ้าน แต่จะนำไปบำเพ็ญกุศลที่วัด แม้จะตายภายในเขตบ้านแต่ไม่ได้ตายบน

เรือน ก็นำศพไปบำเพ็ญกุศลที่วัดเช่นกัน ไทดำมีพิธีกรรมหลายอย่าง ได้แก่ พิธีเสนเมือง เพื่อบูชาผีประจำเมือง พิธีเสนบ้านเพื่อบูชาผีประจำบ้าน พิธีเสนเรือนเพื่อบูชาผีประจำเรือน พิธีบูชาผีมด ผีมนตรีหรือพิธีกินปางพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายของไทดำถือว่าเป็นเรื่องสำคัญมากทุกคนจะต้องหยุดทำงานทุกอย่างเพื่อทำการฝังหรือการเผา การสวดส่งวิญญาณ เป็นต้น

3) ด้านประเพณี มีประเพณีหลายอย่าง ได้แก่ ประเพณีการเกิดประเพณีการเลือกคู่ครองประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการเลี้ยงดูบุตร ประเพณีทานก๋วยสลาก เป็นต้น ประเพณีการแต่งงานมี 2 ประเภท คือตระกูลผู้ตัวกับตระกูลผู้น้อย ประเพณีการเกิดตั้งแต่คลอดจนโต ประเพณีการเลี้ยงดูบุตรให้บุตรรู้จักทำมาหากิน รู้จักและปฏิบัติให้ถูกจารีตประเพณี เป็นต้น ประเพณีต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นให้เป็นแบบแผนปฏิบัติสืบต่อ ๆ กันมา

4) ด้านการทอผ้าและการแต่งกาย เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่อปรากฏตัวในที่ใดก็จะรู้ได้ทันทีเลยว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ และที่สำคัญการแต่งกายและเครื่องประดับต่าง ๆ เป็นการบ่งบอกฐานทางสังคมของคนนั้น ๆ ด้วย เป็นการสอนแบบอาศัยรายละเอียดของการแต่งกาย ซึ่งจะต้องเรียนรู้ถึงจะเข้าใจ ว่าแต่ละส่วนในการแต่งกายนั้นหมายถึงอะไร

5) ด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ลักษณะบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของไทดำมองดูแปลกตา แตกต่างจากไทกลุ่มอื่น ๆ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น บ้านเป็นรูปทรงหลังคาโค้งลงมาถึงฝา มีจำนวนหลังคาที่เป็นเอกลักษณ์บ่งบอกว่าเป็นบ้านของไทดำ เป็นบ้านใต้ถุนบ้านสูงบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ยังบ่งบอกได้ถึงการใช้งานจากกาลเวลาที่มองเห็นจากด้านนอก เพราะจะสร้างแตกต่างกัน เป็นภูมิปัญญาที่ละเอียดอ่อน

ผลการศึกษาบูรณาการภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นที่ทราบกันดีว่าในยุคปัจจุบันการเรียนการสอนในภาคบังคับกว้างขวางและทั่วถึง ในแทบทุกถิ่นของประเทศ กลุ่มชาติพันธุ์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีการศึกษาแบบใหม่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ก็เป็นเหตุทำให้การเรียนรู้อุบัติปัญญาและความเชื่อต่าง ๆ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านความเชื่อ ด้านพิธีกรรม ด้านประเพณี ด้านการแต่งกาย และด้านบ้านเรือน เช่นประเพณีการเกิด ไทดำ

บ้านยางแขวนอยู่ ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจากที่ทำคลอดบุตรโดยหมอต้าแย เป็นคลอดบุตรโดยเจ้าหน้าที่ของสถานีนอนามัย

หรือที่โรงพยาบาล บางคนไม่อยู่ไฟเลย บางคนอยู่ไฟแต่ลดจำนวนวันลง ชาวบ้าน จะเชื่อฟังแพทย์แผนปัจจุบันและปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ ในการดูแลสุขภาพและ คุณภาพชีวิต ส่วนไทดำบ้านน้ำกุ่ม สปป.ลาว ยังมีการใช้หมอต้าแยทำคลอดอยู่บ้าง แต่ส่วนมากจะให้พยาบาลทำคลอดให้เช่นเดียวกัน การอยู่ไฟยังถือปฏิบัติอยู่เหมือนเดิมแต่ มีการเพิ่มวันอยู่ไฟหลายวันกว่าเดิม แตกต่างจากไทดำบ้านนาป่าหนาดที่อยู่ไฟลดจำนวน วันลงมาก และบางคนไม่อยู่ไฟเลยก็มี ทั้งเพราะไทดำบ้านน้ำกุ่มเชื่อว่า การอยู่ไฟหลายวัน จะทำให้สุขภาพของตนเองดี

## อภิปรายผล

ชาติพันธุ์ คำว่า "ชาติพันธุ์" และ "ชาติพันธุ์วิทยา" เป็นคำใหม่ในภาษาไทย การทำความเข้าใจเรื่องชาติพันธุ์ จำเป็นจะต้องพิจารณา เปรียบเทียบกับเรื่องเชื้อชาติ และ สัญชาติ อาจเปรียบเทียบเชื้อชาติ สัญชาติ และชาติพันธุ์ ความหมายกลุ่มชาติพันธุ์มีการ เปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน ในขั้นแรกนี้ เลือกเก็บเนื้อหา "กลุ่มชาติพันธุ์" ต่าง ๆ ที่ถูกมองว่าเป็น "ชนกลุ่มน้อย" ของประเทศไทย เพราะกลุ่มชนต่าง ๆ มีความรู้สึกนึกคิด และภาษาที่จะแสดงออกมาได้ว่า "คิดหรือรู้สึกกว่าตัวเองเป็นใคร" ซึ่งการจำแนกตนเองนี้ อาจแตกต่างไปจากที่คนนอกจำแนกให้ ในการศึกษาเรื่องนี้ นักมานุษยวิทยาจึงต้องเพิ่ม มุมมองเรื่องจิตสำนึกและชื่อเรียกตัวเองของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ตลอดจนการสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี หรืออัตลักษณ์

การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นสังคมขึ้นมาย่อมต้องมีความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกของกลุ่มมีระเบียบแบบแผนที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มให้อยู่ใน ขอบเขตที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สิ่งที่เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของ กลุ่มคนนี้เราเรียกว่า "วัฒนธรรม" ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเปรียบเสมือนอารมณ์หล่อหลอมร่างกาย ตกแต่งคนให้หน้าตาคน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องควบคู่กับคนเสมอไป

วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่าง ที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของ มนุษย์ในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์



ใช้ในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนระบบความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

จากการสัมภาษณ์ผู้นำที่เป็นทางการ พบว่า การปกครองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเรื่องยาก ตัวอย่างเช่นชาวไทดำ เพราะผู้ที่อาวุโสยังยึดติดในความเชื่อดั้งเดิมอยู่ว่า การได้มาของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ปกครองนั้นมีกฎระเบียบของไทดำอยู่แล้วคือต้องเป็นคนในตระกูลสิงลोक้าเท่านั้น ผู้ปกครองที่ไม่ใช่คนไทดำจึงไม่เข้าใจในวัฒนธรรมของไทดำ แต่ตามกฎหมายของไทย การได้มาของผู้ปกครองทุกระดับต้องใช้การเลือกตั้งเท่านั้น เช่นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกเทศบาล นายกเทศมนตรีเทศบาล เป็นต้น โดยจะต้องกำหนดให้มีผู้สมัครแล้วให้ชาวบ้านเลือกกันเอง ใครได้คะแนนมากที่สุดจะได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกเทศบาล นายกเทศมนตรีเทศบาล ฯลฯ ซึ่งผู้สมัครเป็นใครก็ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ไทดำที่เป็นตระกูลลोक้าหรือตระกูลล่อ พบว่า ไทดำในตระกูลนี้มักจะไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านมากนัก หรือผู้นำระดับอื่น ๆ เพราะขัดแย้งกับธรรมเนียมความเชื่อดั้งเดิมของชาวไทดำที่ได้ถูกกำหนดไว้แล้วว่าให้ตระกูลสิงลोक้าเป็นผู้ปกครองเท่านั้นดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นไทดำตระกูลสิงลोक้าและสิงล่อจะไม่สมัครเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่นมากกว่า ทั้งนี้ถือได้ว่าไทดำตระกูลสิงลोक้าไม่ยอมรับในกฎกติกาดังกล่าวจากทางบ้านเมือง แต่ไม่ได้ต่อต้านแต่อย่างใด ตัวอย่างดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าในขณะที่บ้านเมืองกำลังเปลี่ยนไป ภูมิปัญญาหรือความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ก็ยังคงอยู่ หรือแม้จะมีความเชื่อและภูมิปัญญาอยู่ แต่ก็มีบางสิ่งบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลการศึกษาทำให้ได้พบว่าวัฒนธรรมไทดำยังคงอยู่ วัฒนธรรมไทดำมีการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับเพชรตะบอง ไพศุณย์ (2553: 232) กล่าวว่า ไทดำบ้านนาป่าหนาด มีเครื่องอำนวยความสะดวกหลายอย่าง เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ โทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม โทรศัพท ฯลฯ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เหล่านี้ ได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวไปแล้ว ซึ่งเป็นผลของ ภาวะทันสมัย ที่กล่าวว่าลักษณะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตจากแบบเรียบง่ายในสังคมจารีต ไปสู่การดำรงชีวิตที่อาศัยความรู้และเทคโนโลยีระดับสูง มีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้นมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สาธารณูปโภค โรงเรียน โรงพยาบาล มีการเปลี่ยนแปลงระบบ



ความเชื่อของคนจากอำนาจเหนือธรรมชาติ ครอบครัวและชุมชนนิยม เป็นความคิดเชิงเหตุผล ปัจเจกชนนิยมและวัตถุนิยม โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวการจัดระเบียบทางสังคมใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรมากขึ้นแทนที่บรรทัดฐานและวิถีประชาที่ใช้กันในสังคมจารีตประเพณี แม้แต่บ้านเรือนที่นิยมสร้างกัน ปัจจุบันในกลุ่มชาติพันธุ์ก็ได้รับอิทธิพลยุคใหม่ และสอดคล้องกับประธาน ยานกูลวงส์ (2553:75) กล่าวว่า จากการทำทุกบ้านสมัยใหม่นิยมทำรั้วกันหมดได้ซ้อนทับทางเดินแบบสมัยโบราณที่ทุกบ้านสามารถเดินไปหากันได้อย่างอิสระ บ้านติดถนนที่รั้วจะล้อมรอบบ้านชั้นในที่รั้ว ทำให้ระบบหมู่บ้านแบบเดิมหายไป

การบูรณาการการเรียนรู้ของชาติพันธุ์ มีบทบาทอย่างยิ่งแต่การที่จะดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม การจะรักษาวัฒนธรรมเพื่อให้คงอยู่สืบต่อไป ในท่ามกลางโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงย่อมลำบาก บางกลุ่มชาติพันธุ์เคยปลื้มใจตัวเองไม่คบค้าสมาคมกับคนนอก และห้ามไม่ให้กลุ่มคนนอกเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านของกลุ่มที่ตนเองอาศัย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม แต่ก็ใช้ทางออกที่ดี เพราะในยุคที่สังคมเปลี่ยนไป มนุษย์ทุกชาติภาษาล้วนมีผลกระทบ การจะอยู่ร่วมกันและดำรงคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีจึงต้องมีการบูรณาการด้านการเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อให้มีการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม ผู้ทำวิจัยมีโอกาสได้ไปสัมผัส เรียนรู้และศึกษา กับกลุ่มชาติพันธุ์อยู่เป็นประจำ ได้มองเห็นความสำคัญของการบูรณาการการเรียนรู้ในรูปแบบของการบูรณาการภูมิปัญญา กับการศึกษาตลอดชีวิต ในสถานการณ์ที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่กลุ่มชาติพันธุ์เล็ก ๆ ก็ยังคงสืบทอดภูมิปัญญา ความเป็นมา ทั้งวัฒนธรรมประเพณีและภาษาไว้อย่างเหนียวแน่น แม้ว่าการเรียนการสอนจะพัฒนาไปสู่ศตวรรษที่ 21 แล้วก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่บุคคลได้รับตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจากการลงพื้นที่สำรวจ และเก็บข้อมูลทำให้ได้พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งปลูกฝังให้ได้เรียนรู้แบบบูรณาการ ตามทฤษฎีหลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ (1) ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่า ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร (2) ในการสอนแต่ละครั้ง ต้องพยายามสอดแทรกคุณสมบัติที่ต้องการเน้นในตัวผู้เรียน (3) บูรณาการความรู้ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน (4) จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักสังเกต วิเคราะห์ วิจัย และอภิปราย

ถกเถียงด้วยเหตุและผล (5) ได้รับความสนใจแก่ผู้เรียน การจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ ไม่ว่าจะจัดตั้งโดยรัฐ หรือว่าจัดตั้งโดยเอกชน ล้วนแล้วแต่เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ และเป็นสิ่งที่ประกาศ ให้กับคนทั้งหลายได้รับรู้ ว่ายังมีกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นไทพวน ไทยวน หรือไทดำ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน และยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีของตนอย่างดีเยี่ยมที่สุด

### สรุปข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาโดยรวมพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่ศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดและรักษากันมาอย่างเหนียวแน่น ควรค่าแก่การอนุรักษ์และถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังสรุปประเด็นข้อเสนอแนะดังนี้

1) ด้านวัฒนธรรมประเพณีถือว่ามีการรักษาไว้อย่างเหนียวแน่นแต่สิ่งทีอาจจจะมีความเสี่ยงในการถูกลืมหรือสูญหายไปกัภาษา ดังนั้นจึงควรมีการทดลองสร้างแบบเรียนสำหรับชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นแบบเรียนที่เป็นภาษา ไทพวน ไทยวน และไทดำ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และเขียนภาษาของตนเอง และควรเป็นบทเรียนเชิงวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ ให้คนที่มีความสนใจได้รู้วัฒนธรรม และอยู่ร่วมกันในสังคมไทยด้วยความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2) จากผลการศึกษาที่พบว่า มีนักท่องเที่ยวสนใจการเรียนรู้และศึกษาวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเสนอเป็นทางเลือกในการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีตามความเหมาะสม

3) ประเด็นที่น่าสนใจในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยพัฒนาแบบพัฒนาชนบท เพื่อบูรณาการวัฒนธรรมของลัษชาติพันธุ์ ผนวกเข้ากับการท่องเที่ยว เพื่อสอนวัฒนธรรม เพื่อใช้เป็นสื่อในการยกระดับและเป็นการให้ความสำคัญต่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทีอาศัยอยู่ในเมืองไทย



## บรรณานุกรม

- กองพุทธสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,วัดไร่ล่อม. (2554). **ประวัติวัดทั่วไป**, (2552). เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง. “**แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 11**”. (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- ฉัตรเฉลิม งามอาจจนศาล. (2551). **การท่องเที่ยวเชิงแนวคิด:ผลิตซ้ำหรือนวัตกรรมใหม่**, (กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,
- ชูศักดิ์ วิทยาภัก. (2554). **การท่องเที่ยวกับการพัฒนา : พินิจหลวงพระบางผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**. (ศูนย์วิจัยและบริการวิชาการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวีโรจน์ กล้ากล่อมจิตต์. (2549). **ขุนนางไซ่ง**. สำนักพิมพ์เพชรภูมิ
- ธนิช เลิศชาญฤทธิ. (2554). **การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม**,กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
- ธีระชัย ปุณฺณโชติ. (2540). **ประมวลบทความทักษะของครูวิทยาศาสตร์มีอาชีพในยุคปฏิรูปการเรียนรู้ : การจัดการเรียนการสอนบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บังอร ปิยะพันธุ์. (2541). **ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์**. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ วิจัย
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2547). **30 ชาติในเชียงราย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สยามกรุงเทพ.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บุญยสฤกษ์ อเนกสุข และอารีรัตน์. (2550). **เรื่องกำเนิดพลวัตประเพณีบุญก่าฟ้าของกลุ่มชาติพันธุ์พวนในบริบทการท่องเที่ยวของประเทศไทย**, (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงวัฒนธรรม.



- ประจักษ์ สายแสง. (2531). **แนวทางในการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน**.  
ประเวศ วะสี. (2543). **ยุทธศาสตร์ทางปัญญาของชาติ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของสังคมทั้งหมดร่วมกัน**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ปุ่น วงศ์วิเศษ และวิเชียร วงศ์วิเศษ. (2517). **ไทยพวน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.
- พันธุ์ทิพย์ ธีระเนตร และสมชาย นิลอาธิ, **ประวัติศาสตร์เมืองพวน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือน แก้วการพิมพ์.
- พิมพ์กาญจน์ ชัยจิตร์สกุล และองค์บรรจุน. (2556). **สมุทรสาคร : สายน้ำวัฒนธรรมแห่งชาติพันธุ์**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสาคร.
- เพชรตะบอง ไพศุนย์. (2560). **โตดำ : ความเป็นคนชายขอบในกระแสการเปลี่ยนแปลงโลกาภิวัตน์**. Retrieved from <http://tdc.thailis.or.th/>,
- โพธิ์ แคมลำเจียก. (2537). **ตำนานไทยพวน**. กรุงเทพมหานคร. สามัคคี (ดอกหญ้า)
- ยุรี ใบตระกูล. (2537). **พิธีบุญกำฟ้าของลาวพวน :กรณีศึกษาหมู่บ้านพวน**. ตำบลบางน้ำเชี่ยวอำเภอพรมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี.
- วิเชียร วงศ์วิเศษ. (2517). **ไทยพวน**. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- วิวัฒน์ เตมีพันธ์. (2535). **สภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งพำนักอาศัยและเรือนล้านนา ซึ่งบ่งชี้ภูมิปัญญาในอดีตของไทย - ยวน (คนเมือง)**, (เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องเรือนพื้นถิ่นภาคเหนือ ณ อาคารศูนย์รวม 3 มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพมหานคร.
- วิเศษ ชินวงศ์. (2544). **การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- วีรพงศ์ มีสถาน. (2539). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์พวน**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สนองโกศัย. (2541). **บันทึกหนุ่มพวน : จากลุ่มน้ำยมสู่ลุ่มน้ำมูล**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร:เฟื่องฟ้าพริ้นติ้ง จำกัด.



สมคิด ศรีสิงห์. (2521). รายงานวิจัย เรื่องวัฒนธรรมของไทยโข่งดำ (ลาวโข่ง). ใน  
จังหวัดพิษณุโลกและพิจิตร.

สมทรง บุรุษพัฒน์, สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโข่ง. นครปฐม: สำนักงานวิจัยภาษาและ  
วัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมรักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์. สรินยา คำเมือง, อธิตา สุนทรโรทก. (2550). พิธีกรรมเกี่ยวกับ  
ความตายของกลุ่มชาติพันธุ์โข่ง,(วัฒนธรรม ความตาย กับความหลากหลาย  
ทางชาติพันธุ์ : มอญ-โข่ง-กะเหรี่ยง-ม้ง-เย้า,กรุงเทพมหานคร: สวสส,

สมหวัง คงประยูร. (2522). ศิลปะพื้นบ้าน. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ส่งเสริมธุรกิจ.

สาธิต ไสร์จประสพสันติ. (2559). แหล่งการให้ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับชาวไทยพวน  
บ้านหาดเสี้ยว. สารานุกรมวัฒนธรรมผ้าทองคำ ตำบลบ้านหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนา  
ลัย จังหวัดสุโขทัย.

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2534). ความเปลี่ยนแปลงของการผลิตผ้าพื้นเมือง ชุมชนบ้าน  
หาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย,(คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุมิตร ปิติพัฒน์ และคณะ. (2521). ลาวโข่ง : รายงานวิจัย,(กรุงเทพมหานคร:  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

LardiZabal Amparo. S and other. **Methods and Principles of Teaching.**  
Quezon City : Alermar Phoenix, 1970.